

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadványtartalomban átvéve:
 Egyszerűre 16 kor.
 Helyben kifizetésre 6
 Kifizetésre 20 kor.
 Helyben kifizetésre 6
 Vidékre postán szállítva:
 Egyszerűre 24 kor.
 Helyben kifizetésre 6

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Kiadó: Tiszántúli Kiadó Rt. Szerkesztőség: Nagyvárad, Apáczai-utca 3. Helyi hírek és hirdetések: Tiszántúli Kiadó Rt. Helyi hírek és hirdetések: Tiszántúli Kiadó Rt.

NAGYVÁRAD okt. 9

A szomszéd.

Azt hiszem, akár egy helyen, egy tömegben tartom a pénzem, akár szét-rakva, apróbb összegekben, mindkét esetben csak annyim van, a mennyim volt.

Egy ország, melynek nincs külső piacza, ne beszéljen nemzeti gazdagodásról, mert belfogyasztás mellett egyéb nem történik, mint körforgást csinál egy és ugyanazon összeg. Több zsebből egybe gyűl, vagy egyből több felé gurul.

A gazdagodás nem a bent forgó miliók, hanem azon krajczárnál kezdődik, a mit külföldről hoztam, anyagi ellenérték nélkül.

Tehát a közvetítés, tudás és munka díjjai a gazdagság csatornája. Ha ügyességünket, izlésünket, tudásunkat, időnket fizeti meg a külpiacz, akkor gazdagodunk, ha csak buzánkat, gyapjunkat veszi, akkor egyszerűen csere kereskedést űztem. Éppen annyi valódi értéket adtam, mint a mennyi értékjegyet kaptam.

És most kérdem, hol a mi piacunk. A földmivelő piacza a szomszéd város. Egyetlen értékesítő szövetkezetünk sincs, mely külföldre maga közvetítene. Az iparos boltba rakja portékáját, vagy faluzni jár vele. Egyetlen közraktár sincs, mely külföldre vinné értékesíteni az ipari munkát.

Van azonban egész osztály, mely közvetítésből él, sem nem vet, sem nem arat,

mégis csak ő boldogul az inproduktív közvetítés által, mely eladótól, vevőtől szedi a vámot.

És kiviszi nyers termékünket, behozza a külföldi ipart, fojtogatva fejletlen beliparunkat és koldusítva az őstermelőket, kiknek ha öt forintot adott a külföld a nyers termékeért, huszat vesz vissza ugyanannak feldolgozásáért, mindkét esetben osztotva a nyereségen a közvetítővel.

Ez a mi szociális nyomoruságunk nyitja.

Királyok és császárok jártak-keltek Bécsben. A román, az angol, a porosz, az orosz. A Balkánról esett szó, mely tőlük távol, hozzánk oly közel fekszik. És mégis! azok mind belé szóltak a Balkán ügyébe, mi, magyarok nem voltunk ott a tanácskozásnál.

Pedig nekünk létérdekeinkbe vág a Balkán-politika, akár lesz önálló vámterületünk, akár nem.

Jó mélyen belé hasított monarchiánk a Balkán testébe, Bosznia és Hercegovina okkupálásával. Ha innen szétsugároznék a magyar tudás és ipar, hamar a miénk lenne ez a jó piacz, a Balkán.

Nekünk magyaroknak nincs diplomáciánk, mely utat törne érdekeinknek. Mostoha gyerek a magyar gazdasági érdek, de van százezernyi kivándorlónk évenként, többet ér ez, mint a diplomácia.

Ne engedjék szétfolyni ezt a nagy erőt, ha már gálat vetni nem tudnak neki, hanem irányítsák, szervezzék nagy, magyar okkupáló sereggé.

Tervszerűen irányítsák a Balkán gócpontjaira s szervezzenek ott erős magyar kolóniákat.

Ha ezek megvannak, meg vannak a piacok is és értékesítő szövetkezetbe állva megindulhat az őstermelők és iparosok térfoglalása, a nemzet gazdagodása.

Ne Romániába menjenek a székelyek, egy szervezett erős jövőjü maga lábán álló országba, hol csak terhet képeznek, hanem a Balkán többi részébe, hol még a szerb, bolgár kolóniák is autonómiát tudnak kiereszokolni.

A Balkán a mi kenyerünk, ne engedjük kiütnetni a kezünkéből.

Nyakunkon az idő, a kereskedelmi szerződések megkötésére, de még szó sem esett róla. Félő, hogy a felfordult politikai viszonyok között, nyerünk tán újra egy »és«-t a k. k. közé s elvesztjük a nemzeti gazdagodás lehetőségét.

Ismét és ismét hangoztatjuk, hogy biztos kenyér nélkül nincs biztos politika s ezt ajánljuk államférfiaink figyelmébe, kik kilencz hónap óta lesik már a vajudó hegyeket, hogy mikor szülik már meg a folyton kisebbre zsugorodó nemzeti színű egeret.

A politizálás mellett dolgozni is kellene s a nemzeti követelmények mellett a pusztuló nép érdekeiről sem szabad ily soká megfeledkezni.

Az ország válsága egyre tart, a nép válsága végét járja — szomorú végét, ha most sem lesz komoly segítség.

P-y.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A balogokról.

Angolból közli* Dr. Némethy Gyula.

Balkezű, balog, balogsnta, balogács, suti, sete s mit tudom én, hányféle névvel illeti a magyar ember azt, aki evésnél, dobásnál, vágásnál, kártyajátéknál stb. inkább a balkezt használja, mint a jobbát, kinek tehát a balkeze a »jobb keze.« Még eddig nem sikerült egész határozottsággal megállapítani a balkezűség okát. Némelyek ugyan azt mondják, hogy az ilyeneknél a balkezű üdörre közelebb esik a szívhez, mint a jobb karé, de úgy látszik, hogy ez is csak hozzávetés, vagy részleges megfejtés. Annyi bizonyos, hogy a setés-kedő gyermekeket mind le lehet szoktatni arról, hogy balkezüket használják, főleg ha azt mondogatjuk nekik, pedagógiai szempontból talán helytelenül, hogy a »szébb« kezüket használják. Ez a tény azonban nem bizonyít

* Beware of the lefthanded! (Őrizkedjél a baloktól!) Public Opinion, 1903 szept. 25. 393. lap.

az említett elmélet ellen, amennyiben tudvalevőleg az emberi szervezet bámulatosan tud alkalmazkodni, főleg a gyermekkorban.

Érdekes elmélet a híres kriminológusé, Cesare Lombroso é, ha egy kissé tulzó is, úgy, hogy itt sem követhetjük őt mindenben, valamint nem értünk egyet Virchow példájára a »Lángész és örökliség« című munkájában közölt fejtegetéseivel sem. A Public Opinion szeptember 25-iki számából vettük az ő balkezű elméletének ismertetését. »Működő Charles Reade a kezek egyenlősége mellett agitált, nem ismerve Lombroso elméletét. Azt tartotta, hogy két-kezeseknek (ambidexterous) kell lennünk, mert semmi ok sincs arra, hogy a balkezű ne legyen ép'oly erélyes és alkalmas, mint társa, hogy a jobbkez túlnyomó használata merő rossz szokás, amely késlelteti az embert a művészet és iparban való haladásban. De Lombroso professzor biztosit bennünket a North American Review utolsó számában, hogy az az agyvelő két szárnyának egyenlőtleniségéből ered. A balszárny »nagyobb mennyiségben és közvetlenebbül kapván a vért a szívből« mint a jobb szárny, nagyobb is annál és jelentékenyebb hatóerővel bír. Mint-

hogy pedig az idegrendszerben a szervek keresztben (transversely) működnek, következik, hogy a balszárny felelős a jobb kéz nagyobb erejéért és tevékenységéért. Két esztendő koráig a gyermek úgy látszik, mindkét kezét egyenlően használja, úgy hogy arra a gondolatra jöhetne az ember, hogy távoli erdei őst utánozza, azonban Lombroso szerint »huszonhét ember: zabásu majomnál a balvállat erősebbnek találták a jobb vállnál. — A tudomány itt is tapogatózik s bizony kérdés, hogy ezt a huszonhét fajuk jellemző képviselőjének tekintsük-e ebben az ügyben. Azt se tudjuk megmondani, hogy miért lógjon egy emberszabásu majom mindig jobb kezén a fáról. Semmi sem bizonyos, csakhogy mindez aligha tetszett volna Charles Reade-nek. A kis gyermek tehát nem ismerné ősei szokását. . . Kétéves korában az egy balszárnya határozottan fölényben van s ime éppen jobb keze az amely a nyálákság is egyébb csinyekre kész, míg balkeze erélyes és szenvedőleges szerepet játszik. Ez a tudományos megfigyelés azonban csak fiukra illik (applies only to boys.) Ezekben a férfias értelem jut érvényre, míg a leányoknál a női szervezet ellenkező volta úgy látszik, ez

Az őszi ujdonságok megérkeztek!

Róth M. ^{utóda}

kalap és uri divat üzletébe.

Férfi- és fiu fehérneműek óriási választékban és méret szerint is a leggyorsabban készíthetők.

Férfi, női és gyermek czipők kizárólag a legjobb készítmény.

Egyedüli raktár a világhírű Fowues angol gyártmányú női- és férfi keztyükben.

A v á l s á g.

Budapest, okt. 9.

A képviselőház elnöke, Apponyi Albert gróf ma reggel háromnegyed tíz órakor jött be a Házba. Mindjárt megérkezése után felkereste Sággy Gyula, majd Ivánka Oszkár és Szentiványi Arpád látogatták meg az elnököt s két óránál tovább időztek fényesen berendezett dolgozószobájában.

Különben élénk volt a Ház civasóterem is, ahol nagy szenzációt keltett az a kora délelőtti érkezett, de meg nem erősített hír, amely Tisza István és Andrássy Gyula Bécsbe hívását jelentette.

Napok óta az a hír jár, hogy gróf Andrássy Gyula lesz az új miniszterelnök. Az bizonyos, hogy a chlopyi parancs előtt Andrássy háromszor egész titokban Schönbrunnban járt a királynál, sőt kész programja is volt; de közbejött a parancs és Andrássy visszavonult. Most hír szerint ismét Bécsbe megy.

Ugyancsak ellenőrizhetlen forrásból szivárog az a hír, hogy Tisza István grófot holnapra szintén Bécsbe hívták és miután most az a divik, hogy azt mondják jövőre miniszterelnöknek, aki legutóbb van a királyi kihallgatáson, ma hol Andrássy, hol Tiszát emlegetik mint a jövőre emberét.

Széll missiója.

(Bud. Tud.) Több lap, köztük néhány apodiktikus tényként állítja, hogy Széll Kálmán arra a missióra vállalkozott tegnapi legfelsőbb kihallgatása alkalmából, hogy a korona álláspontját érvényesítse a szabadelvű pártban és a kilenczes-bizottságban és ez irányban közvetítsen és puhítson. Sőt némelyek állítása szerint Széll Kálmán ultimátumot is hozott volna.

Egészen megfoghatatlan, hogy e tendenciózus ráfogással miképp állhatnak elő, mikor Széll Kálmán mindenkinek a leghatározottabban kijelentette, hogy a kihallgatásról egy hanggal sem nyilatkozik, a hogy nem is szól semmit, a mint azt ugyanazok a lapok is, melyek mindenféle állítólagos nyilatkozatokat közölnek, habár panaszok, konstatáltak.

Illetékes felhatalmazás alapján kijelentjük tehát, hogy a lapok azon állítása, mintha Széll Kálmán bárkit is befolyásolni igyekeznék vagy bármilyen mederben a korona álláspontját közvetíteni akarná, merő koholmány. Ennek világos és teljes bizonyosságú elég azt megállapítani és azt a kilenczes bizottság minden tagja meg fogja erősíteni, — hogy Széll Kálmán nemcsak nem puhított és nemcsak nem kapacitált, hanem a bizottság egyik tagjának egyenes felhívására, hogy diszkreczió mellett tegyen nyilatkozatot azokról a benyomásokról, melyeket a legfelsőbb kihallgatása alatt nyert, s minden nyilatkozatot megtagadott, egyenes hivatkozással arra, hogy ilyen nyilatkozatot csak miniszterelnök van hivatva tenni. Es így téves a lapok azon állítása is, hogy Széll Kálmán valami jelentést tett volna a kilenczes bizottságnak.

A horvátok akciója.

Még megoldásra vár a krízis Magyarországon s lent a Dráva meg Száva közti horvát megyékben már is élénk akciókat fejtenek ki, hogy abban a pillanatban, midőn megalakul az új kormány és normális politikai viszonyok köszöntenek be — teljes erővel megkezdhesék a harcot pénzügyi önállóságukért. Hogy céljukat jobban elérhessék — a horvát ellenzéki pártokat egy fődél alá szeretnék szorítani s az előjelekből ítélve — részben sikerülni is fog ez nekik. Legalább egy időre. Addig amíg a közös ellenség: Magyarország ellen folyik a harc.

Alkotmányos élet a vármegyékben.

Torontálvármegye tegnap folytatta rendes őszi közgyűlését. A napirend előtti interpellációra a főispán és az alispán azt válaszolták, hogy olyan miniszteri rendelet, mely szerint a községi elöljáróságok utasítandók, hogy önkéntes belépésre buzdítsák az újonczokat, nem érkezett és mint alkotmányos főispán és alispán ilyent nem fogantatosítanak. A választ általános helyeslés közt tudomásul vették. A tárgyszorozat folyamán Budapest átirata a külföldi

földbirtokosok megadóztatása, Szepesvármegye átirata a választói jogok a magyar értelmiség alapján való szervezése iránt, elfogadtattott és hasonló feliratot intézendő a képviselőházhoz a belügyminiszter önkéntes adófizetések eltöltésére vonatkozó határozatok ellen intézett rendelete tárgyában. A csekély ellenzéknek félretételi indítványával szemben, ugyezőlván egyhangulag tudomásul vétetett. Végül Szatmár-Németi város átiratát vették egyszerűen tudomásul, miután a törvény szerint a hadkötelezettség az év végéig tart és a hadügyi kormány jogával élt, de különben az egész hadsereg szervezete sérelmet szenvedne a békelétszám egyharmadának elbocsátása által.

Beregvármegye okt. 8. és 9-én tartotta őszi közgyűlését Hagara Viktor főispán elnökelete alatt. A közgyűlés a belügyminiszter utolsó körrendeletét a vármegyei autonómia nézve sérelmesnek találván, elhatározta, hogy e tárgyban feliratot intéz. Miután az önkéntes adófizetés elfogadásának megtöltésére iránti indítvány a tárgyszorozatba felvéve nem volt, ennek tárgyalását élénk vita után, az esetre, ha az ex-lex elhuzódoék, rendkívüli közgyűlésre fogják bizni. A közgyűlés szolgabíróvá Erdőhegyi Miklóst, árvaszéki jegyzővé Nagy Bélát választotta meg.

A kigondoló bizottság.

A kilenczes bizottság tegnap délelőtti fél óráig tárgyalt és már a múlt héten hozott határozat értelmében holnap és holnapután nem fog ülést tartani, hanem tanácskozásait hétfőn fogja folytatni.

Az ágyu-kérdés elhalasztása.

Mint Bécsből jelentik, a közös hadügyi miniszteriumban naponként ülést tart az ágyu-kérdés tanulmányozására kinevezett bizottság. Az eddigi kísérletek eredménye a legnagyobb óvatosságra inti a bizottságot s mivel a német, olasz és orosz hadsereg is elhalasztotta az ágyu-kérdés új rendezését: a hadügyi kormány már lemondott arról a tervéről, hogy az új ágyuk költségeinek első részletét a jövő évi közös költségvetésbe illeszse bele.

jobb szárny fölényével jár s ehhez képest értelmi alsóbbasággal, mely a nőt a kezdetleges törzsekhez hozza közelébb. A nő gyakrabban balkezű mint a férfi. Továbbá, jegyzi meg Lombroso kedélyesen, a nők és a vadnépek még ha nem is mindig balkezűek, mozdulataik és taglejtéseikben közelednek a seteséghez. A férfi jobb kezét nyújtja a nőnek melyet a balkezevel fog meg. A női szavazójog védelmi figyelembe vehetné ezt!

Főlétséges mondani, hogy Lombroso professzort mennyire érdekli e tümemények bünygi oldala. Sete a szobaleányod? Vigyázz a kanalakra! A statisztika mint rendszeren elitélő. Midőn Lombroso professzor megfigyeléseket tett a gonosztévők között, a férfiak 13%, a nőknek pedig 21%-a balkezes, suta volt. Az ügy elég sötéten fest a jobb agyvelőszárnyra nézve. . . A bonyodalmat növeli a Lombroso által »baloldaliság«-nak (left-sided ness) nevezett azon sajátosság, hogy némelyeknek baloldaluk sokkal érzékenyebb, mint a jobb. A tudomány iránt érdeklődők meggyőződhetnek erről némi ártatlan csiklandási kísérlettel. Megtudják egyelőre, hogy a baloldaliság még nem jele a gonoszúságra való hajlamnak, ám-bár Dr. Bono számításai szerint a gonosztévők balszeme rendszeren élesebb, mint a jobb. Ez megmagyarázza a többek között, miért hordják az államférfiak a monoklit rendszeren a jobb szemükön. . . Lombroso mégis nem örömezt engedi meg, hogy a »baloldaliság« di-csekedjék erényességével, amennyiben meg

jegyzi, hogy a »baloldaliság« arányszáma a gonosztévők között jelentékenyen emelkedik, ha figyelembe vesszük a fájdalom iránt tanusított érzékenységet, amely náluk a baloldalon sokkal jobban ki van fejlődve, mint tisztességes embereknél. Ezek után azt várhatnánk, hogy a tudományos kutató ismerőseihez intézendő kérdőpontjai közé fölveszi ezt is: »Nem szenved ön szurásokban a baloldalán?«, s ha a felelet igenlő, nejjének látogató listáján törölni fog. De mit tegyen a balkezes ember Lombroso fölfedezései után? . . . Igaz, vannak olyan elsőrangú balkezes cricket-bajnokok, kik elkerülik a börtönt; de ki tudja, minő börtányos életet folytatnak titokban? Egyébiránt van valami vigasztaló abban a gondolatban, hogy a regény- és drámaírók nem alkotnak balkezes gonosztévő szerepeket. . . Shakespeare pupossa, talán épen balvállára pupossá tette Richárdját, de elfelejtette született setévé alkotni, Dickens fénylő fogakkal jellemzi Carker elvetemültségét, de azok persze aligha vetnek világot az agyvelő jobb szárnyára. . .

Azonban regényíróink nem követik eléggé a tudomány fejlődését. Meglepné őket pl. Lombroso leírása, melyet a turini muzeumában őrzött negyvennégy gonosztévő koponyáról ad, melyeknek legnagyobb része a jobb agyvelőszárny gonoszúságáról tesz tanusítást. David Paw nem volt sete, sem Long John Silver, de az ilyen elnevezéseket a kriminalista elbeszélők majd kijavítják. Még az olyan emberek is, akik véletlenül kétkeszesek, csak velük született hülyeség

czimén fogják a vádat elkerülni; már amennyiben agyvelejük két szárnya egyenlő erővel küzdve a fölényért őket teljes téletlenségre kárhoztatja. Egyébiránt miután Lombroso kétségbe ejtette a balkezeseket, fikezni kezd, bár egy kissé későn. Megengedi, hogy a suták nem mindig holdkórosak, hülyék vagy gonosztévők. »Ennek magyarázata az, hogy az agyvelő azon működése, amely a mozgásokat befolyásolja, különbözik attól, amely az érzésekre gyakorol befolyást és így könnyen megtörténhetik, hogy az előbbi az utóbbi fölé kerekedik«. Ez persze nem egyeztetendő össze egy másik tételével, mely szerint »míg az egészséges ember a bal-szárnyával gondolkozik és érez, az abnormis egyén a jobbal gondolkozik, akar és érez«. Ehhez képest barátilag tanácsoljuk a setéknak, hogy ligát al ossanak saját védelmükre a parlamentben úgy mint a tanszéken. Ez ha idejében történik, helyreállítja a közbizalmat, s megakadályozza, hogy a szülék megtagadják leányuk kezét oly kérőkötől, kiket Lombroso megbélyegzett.

Ismét hangsúlyozzuk közleményünk végére érve, hogy Lombroso elméletét nem osztjuk, de elég érdekesnek itéljük arra, hogy megismertessük vele olvasóinkat. Szerény véleményünk szerint az a tény, hogy egy kis türelemmel minden suta gyermeket le lehet szoktatni a sutaságról, nem egyeztetendő össze a jeles kriminalista kegyetlen elveivel.

II. Lueger.

Egy bolond százat csinál.

Lueger is addig osztogatta magyarfaló bolondgombáit, míg akad valaki, a ki beleharpott s folytatja ott, a hol még Lueger sem hagyja abba.

A II. Lueger neve különben *Lichtenstein* herceg, aki leereszkedett a wihringi néphez s a bécsi külvárosi nép tapsai közt dikciózott.

Dikciózott pedig mint mestere a magyarok ellen; reánk akarja zudítani a nemzetiségeket s a magyar nemzeti katonai követelések közül még annyit sem akar megengedni, amennyit Széll és Khuen-Héderváry útján a király már megígért a manifesztumban.

Bizzák csak reánk, majd elvezetjük mi magunk a mi dolgainkat. Seperjenek a maguk háza előtt, van ott elég seperni való.

Debreczen és az installáció.

Szmrecsányi püspök installációja alkalmából a debreczeni *Szabadság*, a szabadelvű párt közlönye megleghangu cikkben üdvözli az új főpásztort.

E cikkből adjuk a következőket:

Azokból a fényes ünnepekből, melyek Nagyvárad városában végbementek, részt kér magának Debreczen városa is. Nemcsak azért, mert a nagy magyar metropolis tizenöt ezer katolikus egyházi közigazgatás tekintetében Nagyváradhoz tartozik, hanem azért is, mert a nagyvárad püspökség oly közjogi pozíció, a melylyel vallási és hazafiai szempontból egyformán számolnunk kell.

Igaz, hogy úgy megyünk, mint városunk törvényhatósága elégségesnek találta Szent László városának új püspökét átiratilag üdvözölni és mindössze a debreczeni kath. hitközség képviselteti magát a beiktatáson, de azért tudjuk és állítjuk, mindkét törvényhatóságunk szilárdul meg van győződve arról, hogy a Vitéz Jánosok, Szaniszlók és Ipolyiak örökébe méltóbb egyént nem tiltathatott a királyi kegy, mint *Szmrecsányi Pált*, a most beiktatandó új főpásztort.

Művelt papi kar és hazafiasan gondolkodó tanítóság serege áll rendelkezésére.

S mi hisszük, hogy *Szmrecsányi*, a kinek esaládfaja visszanyulik egész az *Arpádok* korába, s a ki utóbbi exponált állásában is fényes tanujeleit adta hazafias gondolkodásának és a magyarosítás terén finom tapintatának, új állásában meg fog felelni e tekintetben is a nemzeti jogos várakozásának.

Vallási és hazafiai teendői mellett, kérjük, ne vonja meg nagybecsű jóindulatát városunktól sem. Vegye partfogásába kulturális és humánus intézményeinket.

Legyen arról meggyőződve, hogy a tizenöt ezer katolikkal együtt az egész Debreczen örül az új megválasztásának és ma beiktatás alkalmával egyszívvel és lélekkel kívánja: Légy üdvözölve Szent László városának püspöki széknél!

Tanítvány és tanár.

A ki szeretet megfigyelésekkel foglalkozni, gyakran kerül olyan helyzetbe, hogy szeretné magát más valakinek a helyébe gondolni, hogy úgy érezzen és úgy vessen számot lelki világával, a mint abban a bizonyos perczen teszi azt az az illető, a kire, mondjuk, egy szintén tanulmányokkal és megfigyelésekkel foglalkozó férfi szavai illenek.

Ez ezért lehet érdekes, hogy egy kireklamirozott, felfújt és mondjuk a felvilágosodottság misztikus fényével összemalterozott nagyságnak érezhessük azt az igazi lelki állapotát, melyet érez akkor, mikor hallja az őszinte

igaz, szívből fakadt szavakat, melyek szólnak lángoló hazaszeretetről, e vérrrel áztatott földhöz ragaszkodásról és történelmi hagyományokról, olyan dolgokról, melyeket manapság mint divatból kiment dolgokat emlegetnek.

De hogy röviden végezzek, ezt azért írom össze, mert láttam a helybeli jogász ifjak október 6-iki gyászünnepélyén egy lángoló szemű ifjút, hévvel, igaz lelkesedéssel és arról az emelvénnyel szokatlan szónoki rontionnal beszélni. Beszélt az ünnep jelentőségéről és hogy is beszélhetett volna másképp mint a hazaszeretet sugallta tüllel.

Elmondta, hogy a szegény népek butításából és csalásából élő agitátorok, a fővárosban, ott az isten szabad ege alatt, azon a földterületen, hol a magyar nagyságoknak mint *Petőfi*, *Arany*, *Széchenyi*, *Deák* stb. szobrai vannak, hogy definiálják a hazaszeretetet.

— Nem az a szeretet, hogy a földhöz ragaszkodjunk (a hazas *Tóth Béla*) hanem, hogy a földön élőkét szeressük.

És helyesen jegyezte meg *Popity János*, ez a szép szónoki tehetségű fiatal jogász ember, hogy ez nem a hazaszeretet, hanem a hazát üres fogalommá tevő kozmopolitizmus nyilvánulása.

A beszéd hatása alatt mindenki helyeselte a szónok szavait és együtt érezvén vele, szinte repült a magyar lélek szárnyain az ideális magasságba, hogy elérje és feltalálja a szép álmot, a 30 millió magyart... csak egy ember ült hallgatagon, arczán minden kifejezés nélkül éppen szemben a fiatal szónokkal. Ez az egy ember a nagyvárad kir. kath. jogakadémián a magyar közjog tanára... *Somló Bódog dr.* volt.

Hogy ki és miről híres a doktor ur, *Katonaváros*on még a verebek is csiripelik. Ezért szerettem volna akkor az ő helyében érezni magamat, hogy éreztem volna azt a mit ő. Mert hiszen ha van benne magyar érzés, akkor el kellett hogy fogadja a szónoknak, tanítványának fejtegetését, a mely homlokegyenest ellenkezik az ő tanításával. Ha van benne hazaszeretet, pedig kell hogy legyen, — hisz másképp nem lett volna szabad arra vállalkoznia, hogy magyar közjogot tanítson — úgy meg kellett tagadnia egyszerre az ő tanítását.

Hogy ezt érezte ő?...

Nem! Tudom biztosan. A doktor ur fel volt háborodva. Mert ha el is ismerte volna, hogy a beszéd szép, hogy tartalmas, hogy ideális lélek magával ragadó megnyilatkozása, ezek a bbenyomások el is oszlottak rőtön, mert a szónok beszédjében gyakran használta e szókat: Isten, Mindenható...

Ez pedig súlyos beszámítás alá esik. Mert hisz az tiszta dolog, hogy ha hiba az, hogy a papok még most is tanítanak, akkor a nagy közönség előtt mondandó beszédben ilyen szónaknak, mint Isten, egek Ura stb. használata legalább is öreg hiba.

Amint figyelemmel kísértem a doktor ur ellen indított hajsztát, arra jöttem rá, hogy az nem is doktor ur ellen, hanem *Spencer* és társai ellen vezetett. Ebből látnivaló, hogy doktor ur ismerős ezekkel az urakkal. Nem tudom ismeri-e *Baco* urat, de ő is abból a csoportból való volt. Irt ő is, — másoknak. Nekem az ő írása izlik. Es a mit most czítálok, éppen kapóra jön.

»Egy kevés filozófia eltávolít a vallástól — sok filozófia visszavezet hozzá.«

Tehát szereplőképessé avatja az Isten stb. szók használatát. Ha pedig ez áll, úgy kénytelen a doktor ur is beismerni, hogy a ki

a jelen sorokban szereplő személyek közül sok filozófiával rendelkezik, az *Popity János*, a fiatal joghallgató.

Es még egyet! Ezeket a sorokat doktor ur, az én magyar szívem és érzésem vetette most papírra. Ne csodálkozzék rajta, hisz tudja, mily bizonytalan állami helyzetünk, mily zavarosak viszonyaink, és a multak emlékéül feltűnik az aradi tizenhárom nemzeti hős kivégzésének évfordulója, azoké a nemzeti hőské, akik ezért a rongy földért szentelték s áldozták fel életüket, azért a földért, a melyre most rohamosan költözik az ismeretlen nemzedék, a sirokba pedig egyenkint szállnak le a jó ismerősök pihenni.

Ha pedig *Popity* ur tanítványa lenne, ne éreztessen vele e miatt semmit. Becsületemre mondom, hogy soha ez életben még vele nem beszéltem, akkor hallottam először és hogy boktor urral voltam bátor párhuzamba hozni, az ott nyert impressziók folytán tettem.

(He.)

UJDONSAGOK.

A IV. országos katolikus nagygyűlés.

Az e hó 19—22-én Budapesten tartandó negyedik országos katolikus nagygyűlésen részt venni szándékozókat a rendezőség a következőkről tájékoztatja:

A Nagygyűlés rendes tagja lehet minden katolikus férfi, aki 4 korona tagsági díjat lefizetett. A rendes tagok résztvehetnek a Nagygyűlés ünnepein, a nyilvános és szakosztályi üléseken. A szakosztályi üléseken szólási és szavazási joggal bírnak.

Hölgyek pártoló tagok lehetnek s tagsági díj fejében 2 koronát fizetnek. A pártoló tagok résztvehetnek a Nagygyűlés ünnepein és a nyilvános üléseken. *Szegényebbeknek a tagsági díj elengedtetik.* Jelentkezni lehet a Katolikus Nagygyűlés irodájánál: Budapest, IV. ker., Molnár-utca 11. Kath. Kör.

A Nagygyűlés tagjai vasuton és hajón kedvezményben részesülnek. Kiváratra az előkészítő-bizottság irodája a Nagygyűlés tagjai részére szállásról is gondoskodik. Es pedig: egy személynek különszoba 2 korona 40 fillér naponta. Közösszoba, ketten-hárman együtt, személyenként 2 korona. A nép és szegényebbek részére külön e célra berendezett helyiségekben közös lakás személyenként naponta 40 fillér.

A Nagygyűlés szegényebb tagjai a Nagygyűlés ideje alatt ebédet 60 fillérért, vacsorát 50 fillérért kaphatnak az iroda által kijelölendő helyeken.

A Nagygyűlés sorrendje.

Október 19., hétfő. Délután 4 órakor: A Keresztény iskolatestvérek segítő egyesületének közgyűlése.

Délután 6 órakor: A Pázmány-egyesület választmányi ülése.

Este 8 órakor: Ismerkedési est.

Október 20., kedd. Déllelőtt 10 órakor Szent Mise.

Déllelőtt 11 órakor: Első nyilvános ülés a fővárosi Vigadó nagytermében.

Délután 3—5 óráig: Szakosztályi értekezletek.

Délután 3—5 óráig: A Kath. Legényegyesület elnökeinek értekezlete.

Este 6 órakor: Második nyilvános ülés.

Október 21., szerda. Reggel 9 órakor Szent Mise.

Déllelőtt 10 órakor: Harmadik nyilvános ülés.

Délután 2—5 óráig: Szakosztályi értekezletek.

Délután 2—5 óráig: A keresztény szövetkezetek IV. Kongresszusa.

Október 22., csütörtök. Reggel 9 órakor Szent Mise.

Délelőtt 10 órakor: Negyedik nyilvános ülés.

Délután: Nagy körmenet a Szent István jobbjához Budavarába.

TAJÉKOZTATO.

Október 12. Születés a nagyváradi hegyen.
Október 15. A biharmegyei elmekórház megnyitása.
Okt. 26. Sakkverseny a Royal-kávéházban.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch-park) nyitva minden vasárnap és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 8-5-ig 10 kr-ért. Kedden és csütörtökön d. u. 8-6 óráig 20 kr-ért. Más időben 50 kr.

* **Epilog az installációhoz.** Immár lezajlottak a fényes ünnepek, melyek közepette Nagyvárad új püspöke *Semrecsányi Pál* Szent László ősi püspöki székét elfoglalta. A püspök ur 6 Nagyméltósága egyre kapja még az üdvözlő táviratokat, melyekben az ország kiválóbbjai üdvözlők székfoglalója alkalmából és áldást kívánnak működéséhez. A tegnapi nap folyamán a következők küldtek üdvözlő táviratokat: *Dessenffy Sándor* csanádi, *Rimély Károly* besztercebányai, *Szabó János* szamosújvári püspökök, gróf *Stubenberg József*, gróf *Almássy Dénes*, gróf *Zichy Jenő*, gróf *Zichy Agost*, gróf *Csáky Albin*, *Várady L. Arpád* cz. püspök, kultuszminiszteri osztálytanácsos, *Hegedűs Sándor* v. b. t. t., *Reiszig Ede*, *Molnár Viktor* vallás- és közokt. miniszteri tanácsos, *Miklós Odón* volt államtitkár, *Matyasovszky Tamás* ezredes, *Szalay Imre* nemzeti muzeumi igazgató és családja, *Pavalek* alezredes, *Ujhelyi* cz. kanonok, dr. *Furth Iván*, *Massalek* ezredorvos Eger, *Sztehló Kornél* ügyvéd Budapest stb. — Az installációra érkezett vendégek tegnap elutaztak Nagyváradról.

* **Vizsgálóbírói kirendelések.** *Flósz Sándor* igazságügyminiszter *Niasalovszky* Endre nagyváradi kir. törvényszéki bírót ezen törvényszék területére vizsgálóbíróul, *Ember Géza* törvényszéki bírót pedig vizsgálóbírói állandó helyettesül rendelte ki.

* **A város és a gázgyár.** A gázgyárral kötött szerződés ez évi december hó 15-én lejár. Az utóbbi időben sok kellemetlen összeköttetése van a városnak a gázgyárral, amiknek egy része arra vezethető vissza, hogy a szerződés lejártá után konkurrens lesz a gázgyár és Nagyvárad városa a világítás terén. Ujabban a felett van vita, hogy a gázgyárnak a szerződés lejártá után szabad-e a cső elhelyezés vagy javítás miatt az utcái burkolatot felbontani. A tanács tagadja a gázgyár ezen jogát. Azonban a gázgyár a szerződés 8. §-ára hivatkozik s felelőse a közigazgatási bizottsághoz. A tanács jelentés kíséretében juttatja illetékes helyére a felelősezt. — A másik összeköttetés abból keletkezett, hogy a városi tanács ellenzése dacára a vendéglősök gőzmosódájához a Gilányi-soron lefektette a gázgyár a csővezetékét. Hogy volt-e ehhez joga, az iránt a joggyi bizottság véleményét kéri ki a tanács.

* **Mérnökök összejövetele.** Van szerencsém a nagyváradi mérnök és építész kartársak szives tudomására hozni, hogy folyó hó 10-én, azaz szombaton este 7 és fél órakor a Rimánóczy-féle vendéglő külön helyiségében a rendes összejövetel meg fog tartatni, a melyre tisztelettel kérem, méltóztassanak teljes számban megjelenni. *Titkár.*

* **A városi levéltár az új székházban.** A városi levéltár Nagyvárad városi új székházában a souterainben lesz elhelyezve, az épület Teleky-utcai oldalán. A helyiség elég száraz, csak az a kelt aggodalmat sokaknál, hogy az ablakok a gyalogjáró magasságában nyílnak az

utcára s így a levéltár ablakai ki vannak téve a gonosz kezek pusztításainak. Egy vas ablak-tábla nyitva felejtése esetén tüzvész is lehet okozni a levéltárban. *Lakos Lajos* főlevéltáros hosszabb beadványt intézett a városi tanácshoz, amelyben több újítást kér, amelyek a levéltár kezelésének könnyítésére és biztonságára irányulnak. Azonkívül azt kéri *Lakos*, hogy a város küldje ki 8-10 napi tanulmányuttra.

* **A székesegyházi műkedvelői énekkar** névsorából nyomdai tévedés folytán kimaradt két szereplőnek a neve és pedig a szopránból *Hannig Miczi*ke, az altból *Zdráhal Irma* neve. Itt utólag közöljük tehát mindkettőjük nevét, a kik nagy mértékben hozzájárultak az elismeréshez, melyet a kiváló énekkar kivívott magának.

* **Borszék bérbeadva.** Akik jártak valaha *Borszéken*, örömmel fognak értesülni róla, hogy a *borszéki-fürdőt* a két tulajdonos község, *Ditró* és *Szárhegy*, bérbeadta *Fekete Mór* vállalkozónak 50 esztendőre. A bérlet 70-90,000 korona évi bért fog fizetni s köteles fél millió korona értékű beruházást tenni, mely a bérlet után a községnek tulajdonába megy át. Ha az állam kiépíti a Szász-Régen-topliczai vasutat, a bérlet saját költségén fogja Topliczától Borszékig vezetni. Erre a szerződés nem kötelezi ugyan őt, de a bérlet maga óhajtja ezt s a legfőbb üzleti érdek parancsolja neki. Ez ügyben már ki is vitte a mérnököket, hogy az előmunkálatokat elkészítsék. Borszék felvirágztatására kétségkívül a vasút a fő, de a jó kezelés is sokat fog tenni. Erre pedig nagy szükség van, mert az eddigi házi kezelés bizony nagyon patriarchális volt és sok kívánnivalót hagyott hátra. A bérleti szerződés a vállalkozóra decz. 1-én válik jogervényessé.

* **A magántisztviselők egyesülete** október 11-én, délelőtt fél 10 órakor tartja az új Fűchsl-palotában berendezett helyiségeinek **ünnepélyes megnyitását.** Az ünnepély programja: 1. Elműki megnyitó, tartja *Fényes Manó* ur, egyes. elnök. 2. A nyugdíjbiztosítás, felolvassa *Meisel Gusztáv* ur, a magántisztviselők országos nyugdíjintézetének igazgatója. 3. A végkielégítés, felolvassa *Schwarz Izidor* ur, egyesületi titkár. 4. A zárbeszéd tartja *Kreutzer Lipót* ur, a magántisztviselők országos szövetségének főtitkára.

* **Halálozás.** Őszinte részvétellel értesülünk, hogy *Csányi Imre* törvényhatósági állatorvos tegnapelőtt hirtelen elhunyt. A derék, élete delén levő férfiú állandó egészségnek örvendett s halála váratlanul sujtotta családját, s széles körben mély részvétet és megdöbbenést keltett. Temetése ma, szombaton délután lesz a Fő-utcai gyászházban. A biharmegyei és nagyváradi m. kir. állatorvosok külön gyászjelentést adtak ki. A családi gyászjelentés a következő:

Alulírottak mély fájdalommal tudatják a legjobb férj, atya, vő, testvér, sógor és rokonnak *Csányi Imrén*ek, folyó hó 8-án d. u. 4 órakor élte 50 ik, boldog házassága 20-ik évében rövid szenvedés után történt elhunytát. A megboldogult földi maradványai folyó hó 10-én d. u. 4 órakor fognak Fő-utca 51-ik szám alatt levő lakásán a róm. kath. egyház szertartása szerint beszenteltetni s a várad-olaszi sírkertben örök nyugalomra tétetni. Az engesztelő szentmise áldozat folyó hó 12-én d. e. 10 órakor fog a Premontrei-k templomában az egék Urának bemutatni. Mely végtisztesség-tétellel az elhunyt rokonai, kartársai, barátai és ismerősei tisztelettel meghívotnak. Nagyvárad, 1903 október 8-án. Az örök világosság fényes-kedjék neki! *Ozv. Csányi Imréné* szül. *Pöschl Gizella* neje. *Csányi Gizi*, *Csányi Sári*ka gyermekei. *Pöschl Nándor* apósa. *Pöschl Nándorné*, szül. *Schmidt Magdolna* anyósa.

Csányi László és családja, *Csányi Ferencz* és családja testvérei. *Pöschl Béla* és családja, *Pöschl Károly* és családja, *Pöschl Ferencz* és családja. *Pöschl Györgv* és családja, *Pöschl Antal*, *Pöschl Nándor* sógorai.

* **Uj óvoda Várad-Velenczén.** A bölcsőde-egyesület óvodát szándékozik építtetni Csillagvároson. A jótékony egyesület ezen elhatározása folytán a tanács a csillagvárosi városilag segélyezett óvodát Várad-Velenczére óhajja áthelyezni, mert itt szükség van rá. Atírt a tanács a kir. tanfelügyelőhöz s kéri, hogy tegyen előterjesztést a miniszterhez a Várad-Velenczén építendő óvoda államosítása érdekében.

* **A leégett malom kijavítása.** A nemrég leégett *Laporta-malom* bérletje kettős célú kérvénnyel járult Nagyvárad város tanácsa elé. Egyes felszerelések kijavítását kérte, mivel állítólag a tüzvész okozta a rongálást, továbbá bérlelendést kér arra az időre, amíg a tüzvész miatt a malom üzeme szünetelt. A tanács egyik kérelmet sem teljesíti, mert a javításra szoruló rongálások nem a tüztől eredek s így azokat a bérlet köteles kijavíttatni, a tüzvész által okozott rongálásokat pedig helyreállították a tűzbiztosítási összegből.

* **Szerb gimnázisták sztrájkja.** Belgrádból táviratozzák, hogy az ottani *Pecsiacs-gimnázium* tanulói sztrájkolnak, mert az iskolaépület ronda, egészségtelen. Küldöttséget is menesztettek a közoktatásügyi miniszterhez, hogy segítsen a bajukon s a sztrájkolók szokása szerint vasárnap nyilvános gyűlést is fognak tartani.

* **Nehéz földad.** Egy lipótvárosi fiatal építész, aki egy dús gazdag gyárosnak a veje, végre engedett régi vágyának és automobilt vásárolt. Szép, hatalmas alkalmatosság volt, egy egész familia kényelmesen elfért benne és olyan erős masinája volt, mint egy gyorsvonat mozdonyának.

Mégse telt öröme benne. Mert hát az volt a baj, hogy nem merete elárulni az apósának az új szerzeményt. Az apósa elvi ellensége volt az ilyen modern szörnyeknek és a viláért sem engedte volna meg, hogy szeretett veje ilyen veszedelmes masinára bizza az életét.

A vő uram tehát éjjel-nappal azon töprengett, hogy miképpen adjja be az apósának a dolgot. Már akárhányszor nekilódult, hogy apertén elmond mindent, de az utolsó pillanatban mindig inkább szállott a bátorsága.

Most az após Párisba utazott. Az egész családja kikísérte a vonathoz. Az öreg beült a fülkébe és az ablakon kihajolva beszélgetett velők. Végre nagyott fűttengett a mozdony és elindult a vonat. Ebben a pillanatban megszólalt a vő:

— Apropó, papa! Valami ujságot tartogatok a számodra.

— No! Micsoda?

A vonat már kifelé haladt a csarnokból, úgy hogy a vő is versenyt futva, kiáltotta:

— Képzeld papa, vettem egy automobilt! ...

* **Ami feleslegessé válik.** Nagyvárad városa olyan szerencsésen építette fel az új székházat, hogy a közgyűlési nagy teremben a város képei nem férnek el, a 12,000 koronás milleniumi képet pedig csak ráma nélkül helyezhetik el a diszteremben. A 800 koronás rámat, a mely így feleslegessé válik, a biharmegyei és nagyváradi régészegylet elnöksége kérte a várostól, hogy *Koroknay Ottónak* a Muzeumban levő hatalmas képét: *»Mátyás király Bécs előtt«*, helyezték el benne. A tanács a ráma átengedését határozta el.

* **Campanile sorsa.** Alig egy esztendője múlt, hogy *Velence* hatalmas műemléke, a *Campanile*, összeomlott. Egész *Itália* sirt és siratta minden művelt ember a pusztuló emléket; mignem aztán felmerült a terv, hogy a *Campanile* fel lehet építeni. Az egész világról összegyűlt a tenger sok pénz; adományokat küldtek Amerikától a világ másik oldaláig mindennem — de az összeomlott *Campanile* felépítésével még mindeddig nem foglalkozik

senki sem komolyan. A derék velenczeiek, akik oly keservesen felzokogtak a szerencsétlenség alkalmával, már egészen megszokták, hogy a torony hiányzik a Szent Márkus-téren és — kezdik sajnálni azt a sok szép pénzt az újja felépítés munkájára, a mi e célra összegyűjt.

— Ami összeomlott, az csak maradjon fekvé — mondják a velenczeiek — erőnköt fordítsuk inkább arra, hogy épségben megőrizzük a meglevőket.

Hanem, hogy hová fordítsák az összegyűjt pénzt, ez okoz a legtöbb fejtörést. Sokan merész reformterveken gondolkoznak; hiddal akarják összekötni Velenczét a kontinenssel és villanyost vasutat akarnak építeni a lagunák városában. Ha ezek a tervek megvalósulnak, ami éppen nem lehetetlen, akkor a huszadik század ugyancsak átalakítja Velenczét.

Figyelem! Igazán mindannyiunkat meglep az a páratlanul álló nagy rak-tár s azok az igazán olcsó árak, amit a **Háasz Manó Zöldfa-utca** elején lévő üzletében tapasztalhatunk. S csakis ennek tulajdoníthatjuk, hogy ottan mindig olyan óriási vevőkör van. Így tehát olvasóinknak saját érdekükben ajánljuk ez üzletben szükségletük beszerzését, mert ezáltal tekintélyes összeget takarítanak meg s kellemesen fogja érinteni azoknak a szép őszi ujdonságoknak a megtekintése.

x Remény, valóság, barátság és hála. A remény az emberiség éltető eleme, az orvosi tudomány legtöbbször a remény megvalósítása. Valóságban az orvosok nemcsak gyógyítják az emberiséget, hanem igaz barátaink is. Ezért majdnem minden egyes ember hálával tartozik orvosának. Így kerül egymás mellé a remény, valóság, barátság és hála különböző fogalma. Az orvosszövetség sorsjátéka is nagy reményekkel tölt el bennünket, mert a valóságban igen nagy nyereségek kerülnek kisorsolásra csekély egy korona ellenében s hazánk orvosainak barátságát legjobban úgy hálálhatjuk meg, ha az Orvosszövetség által rendezett Orvos-sorsjáték sorsjegyét minél tömegesebben vásároljuk, Orvos-sorsjegyek minden bankházban és dohánytözsdeben kaphatók.

SZINHÁZ.

HETI MŰSOR:

Szombat: Királyfogás.

Vasárnap: Délután Obrenovits Sándor, este Királyfogás.

Doktor ur.

Molnár Ferencz kacagató, bár itt-ott kissé vaskos humoru bohózata került tegnap színre. Természetesen vége-hossza nem volt a nevetésnek. Ez a speciális pesti hangulatu bohózat megtalálja az utat a magyar közönséghez s a mi bohózatnál ritkaság: akkor is derűltséget kelt, ha nem először látja az ember.

Az előadás sikere most is, mint tavaly Krasznay és Tóth érdeme. **Krasznay** Puzsérja csupa ötlet és ügyesség, **Tóth** Tárkány ügyvédje csupa igazi éberség. Kár, hogy utóbbi néha túlságosan belelelkesegett a gyors beszédbe s elfogyott a hangja meg a lélekzete. Lenke szerepében uj s teljesen megfelelő volt **Berlányi** Vanda. A többiek általában véve felejtettek tavaly óta s bizony hiába intette párszor **Szarvasi** (különbben jó szerepben) a sugót, ha a sugó nem dolgozik kettő helyett, nem egyszer megakadt volna az előadás. **Dr. K. A.**

Királyfogás. Ma és holnap este Konti József első és legnépszerűbb operettje a **Királyfogás** megy uj betanulással, kitűnő szereposztásban. Főrád Ruzsinszky Iona, Radzivil herceget Horváth, Don Bernardot Sziklai, Marxot Bérczi játsza. Részt vesz ezenkívül az egész énekes személyzet.

Obrenovits Sándor. Nagy érdeklődés várja a holnap délutáni előadást, a belgrádi királygyilkosság megelevenítését. A mozgalmas darabban, melynek hőseit **Tóth** Elek és E. **Kovács** Mariska játsza, a teljes drámai személyzet jut kisebb-nagyobb szerephez.

A korbács. Igen érdekes bemutató vezet be a színház jövő heti műsorát. Hennequin és Bilhaud, a jól ismert francia bohózatgyártók ötletes vigjátéka **A korbács**, mely a Népszínház idei szezonjának kassza darabja lón, kerül és kedden előadásra Molnár Ferencz kitűnő fordításában. A társulat nagy gondnal készült az új darabra, melynek kétségkívül a budapestihez méltó nagy sikere lesz a Szigligeti-színházban is.

Szigligeti-Színház.

Folyószám 9 Bérletszám 9. (páratlan.)

Ma szombaton, 1903. október 10-én:

Királyfogás.

Operette.

S Z E M É L Y E K.

Radzivil herceg	— — —	Horváth Kálmán
Max német) — —	Bérczy
Kopek, muzka) követ — —	Szathmáry Arpád
B. Iström, svéd) — — —	Perényi I.
Flóro, Balström leánya	— — —	Ruzsinszky I.
Almanzor	— — —	Bognár
Lola leánya	— — —	Haller Irma
Don Bernardó, a granadai törvényeszek elnöke	— — —	Sziklay Miklós
Amadil, unokaöccse	— — —	Parlagi Kornélia
Cogollos, Bernardó segédje	— — —	Deésy Alfréd

HELYÁRAK: Nagypáholy 14 koron. Földszinti és első emeleti páholy 12 kor. Másodemeleti páholy 8 kor. Zsolye 3 kor. Korszék 2 kor. 40 fill. Támlásszék, 2 kor. Erkélyülés 1-2 sor 1 kor. 20 fill., közép 2-ik sor 1 kor. Erkélyülés oldal 2-ik sor 80 fill. II. emeleti zártzések 60 fill. Földszinti állóhely 1 kor., Diák és katonajegy a földszintre 60 fill. Karzati állóhely 40 fill. Egy szinlap 20 fill.

Jegyek előre válthatók a színház jobb oldalán, a bérházzal szemben, d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztáryitás 7 órakor.

A holnapi előadásra jegyek már d. u. 3. órától előre válthatók.

Kezdeté fél 8 órakor, vége 10 órakor.

Holnap, vasárnap, október 11-én.

Délután 3 órakor fél helyárrakkal:

Obrenovics Sándor és Draga királyné.

Történelmi dráma.

Este 7^{1/2} órakor rendes helyárrakkal:

A királyfogás.

Operette.

Igazságszolgáltatás.

Sikkasztó jegyző.

Napok óta buzódik már a robogányi pánama tárgyalása a nagyváradai törvényszék büntető bírósága előtt. A 167 sikkasztási eset bizonyítása rendkívül hosszadalmas s az adó-lajstrom hamisított tételeinek egyenkinti átvizsgálása és szakértői felülvizsgálása napokat vesz igénybe. Tegnapi a hamisított tételek

egész sorát vizsgálták át a büntető törvényszék előtt, **Vitán** Arpád és **Zilahy** Samu, a pénzügyigazgatóságtól kirendelt szakértők. Több tételről feltétlenül bizonyosodott, hogy hamis és több tanu vallomása is megerősítette a **Wittenberger** Jakab ellen emelt vádat. Lányeges de némely részében ellentmondó vallomást tett **Simon** Mór segédjegyző, kinek vallomása után a tárgyalást mára halasztották.

NYILTTÉR.

Csemege szőlő.

Sulkovszky herceg világhírű ménesi rózsa-bakar szőlőjéből naponta

friss küldemény, **legolcsóbb** napi árban kapható

Nemes faj, **tiróli maróni**, **kilója 24 kr.**

Mertz Nándor

utóda

csemege üzletében,

Nagyvárad, Körözs-utca.

Telefon 448. sz.

MULATSÁG.

A szabók mulatsága. A magyarországi szabómunkások és munkások szakegylete nagyvárad 12. sz. csoportja 1903 október hó 25-én a Kereskedelmi Csalnok összes termeiben saját pénztára javára őszi táncmulatságot rendez. Kezdeté este 8 órakor. Bérleti-díj: Személyjegy: 1 kor. 60 fill., előre váltva 1 kor. 40 fill. Családjegy: 3 személyre 4 kor. előre váltva 3 kor. 60 fill.

IRODALOM.

II. Rákóczy Ferencz élete.

Irta **Sziklay** János dr. A Szent István-Társulat kiadásában megjelenő Népiratkák legutóbbi füzetében **Sziklay** János dr., a magyar irodalomnak ez a régi fáradhatatlan munkása írta meg a legnagyobb magyar szabadsághős életrajzát. A munka érdemes alkotás s bizonynyal nagy elterjedtségnek fog örövendeni, Ára 24 fillér.

Az Aquinói-Szent-Tamás Társaság október hó 14-ikén, szerden délután 5 órakor, Budapesten a középponti papnevelő-intézet dísztermében (IV., Papnevelde-utca 7., I. emelet) **rendes felolvasó ülést tart.**

A gyűlésen **Dr. Székely** István elnök megnyitót tart a keresztény bölcsélet és korunk czimén. **Dr. Kiss** János rendes tag pedig előadást tart e tárgyról: XIII. Leó pápa és a bölcsellettudomány.

Megjelent a »Jézus legszentebb Szive nagy képes népnaptára az 1904-ik évre. Izlésesen van kiállítva ezen általánosan elterjedt és közkedveltségű naptárnak jövő évre szóló negyedik évfolyama. Terjedelme 10 és negyedik nagy iv vagyis 164 oldal. Tartalma fölötté tanulságos és változatos. Olvashatunk benne épületes cikkeket Jézus legsz. Szive tisztelétéről, sok érdekesítő eredeti elbeszélést, az ország

és világ mult évi legfontosabb eseményeit, hasznos tudnivalókat az élet számára, fölvidító élczket. Hetvenöt képe egytől-egyig nagyon sikerült és diszes. Gyönyörű műmelléklete a gyermek Jézust a templomban ábrázolja. Egyes szám bolti ára 60 fillér. Megrendelhető *Szombathely* (Egyházmegyei nyomda.)

TAVIRATOK

Apponyi lemondása.

Budapest, okt. 9. (Saját tud. táv.) A N. F. P. írja, hogy *Apponyi* Albert gróf legközelebb lemond házelnöki méltóságáról, mert ez akadályozza az aktív politikai szereplésben, pedig a gróf már maga úgy nyilatkozott, hogy az utóbbi alakulások aktív közbelépését feltétlenül szükségessé teszik.

Fejérváry a királynál.

Budapest, okt. 9. (Saj. tud. táv.) A Magyar Szó írja, hogy *Szell* kihallgatása előtt *Fejérváry* br. járt a királynál.

E hírrel kapcsolatban egyebek között azt írja a Magyar Szó, hogy *Fejérváry* távozásakor megmondotta a királynak, hogy engedmények nélkül a kibontakozás lehetetlen s ezért kellett oly hirtelen távoznia s most a korona is belátva a helyzet tarthatatlanságát, *Fejérváry* propozícióját magáévá tette.

A szabadelvű 9-es bizottság ülése.

Budapest, okt. 9. (Saj. tud. táv.) Ma folytatta a szabadelvűpárt programját előkészítő 9-es bizottság tárgyalásait. Az értekezlet iránt nagy érdeklődés nyilatkozik az egész pártban s a mai tárgyaláson számosan jelentek meg. Az értekezlet elején *Szell* Kálmán tiltakozik azon feltevés ellen, mintha ő ultimátummal jött volna Bécsből. *Kubinyi* megismételte tegnapi tiltakozását az ellen, hogy a párthatározatot az új kormány designálásáig elhalasszák. Határozott megállapodás ma sem történt s valószínű, hogy az új kormány designálása a pártot tanácskozásban találja.

Vajudás a politikában.

Budapest, okt. 9. (Saját tud. táv.) Szombaton *Andrássy* Gyula és *Tisza* István Bécsbe utaznak, hogy ismét ten előterjeszsek a koronának álláspontjukat. Valószínűnek tartják, hogy a király előbb *Andrássy* Gyulát kínálja meg a miniszterelnökséggel s ha ő nem vállalkoznék, *Tisza* Istvánnak ad megbízatást. *Tisza* hatalomra jutása esetén megpróbálkozik a törvényes kormányzással s ha nem sikerül, feloszlatja a házat s új választással próbál szerencsét.

Kecskemét a szegedi Kossuth-szobornál.

Budapest, okt. 9. (Saj. tud. táv.) Kecskemét város 5 tagú küldöttsége ma nagy ünnepély keretében megkoszoruzta a szegedi Kossuth-szobrot. A hatalmas babér koszoru szalagján Kecskemét város polgárságának a szegedi gyásznapja emlékéül felirással.

A budapesti hidavatás.

Budapest, okt. 9. (Saj. tud. táv.) A holnapi hidavatási ünnepélynél ő Felségét József főherczeg fogja képviselni és nem József Agost főherczeg, mint eleintén jelentetett.

A Balkán zavarok.

Bécs, okt. 8. Diplomáciai körökben mondják, hogy Oroszország és Ausztria-Magyarország közt abban az irányban is megegyezés jött létre, hogy a porta tartozik a Macedóniában kinevezendő összes hivatalnokok névsorát a konstantinápolyi orosz és az osztrák-magyar nagykövetek elébe terjeszteni, hogy azok idejekorán érvényesíthessék befolyásukat.

Berlin, okt. 8. Szófiából táviratozzák a Lokalanzeigernek, hogy oda levél érkezett *Sarajev Boristól*, a melyben bejelenti, hogy a felkelők leteszik a fegyvert, nehogy a nagyhatalmak reform-akcióját hátráltassák.

Berlin, október 8. Konstantinápolyi távirat közli, hogy *Sinovjev* orosz nagykövet biztosította a szultánt arról, hogy, ha Bulgária mégis háborút kezdene Törökország ellen és legyőzetnék, akkor Kelet-Ruméliában biztosítani fogják a nagyhatalmak a török fennhatóságot.

Konstantinápoly, okt. 8. A portának az osztrák-magyar és orosz nagykövetséghez intézett jelentése szerint a szalonikii 3. hadtestparancsnoksághoz érkezett értesülések szerint a bolgár határterületen újból összegyűlt bandák az újból behívott tartalékosokhoz akarnak csatlakozni és készülődnek a határon való átkelésre, továbbá, hogy megtagadják a Bulgáriában időző török alattvalóknak a hazatérést és az utlevelek kiállítását. Végül, hogy a várnai és burgaszi bizottság *Krajovóban* és *Elenában* löszereket készített.

Francia-angol szerződés.

New-York, október 8. Az Associated Presse párisi levelezője mértékadó forrásból állítólag úgy értesül, hogy Franciaország és Nagy-Británia között megegyezés jött létre egy általános választott bírósági szerződés határozatait illetőleg.

New-York, október 8. Az Associated Presse párisi levelezője arról is értesül, hogy a választott bírósági szerződés összes fontos pontjai szabályozva vannak. Csak még az aláírásra vonatkozó kevésbé fontos részleteket illető megegyezés van hátra. (M. T. I.)

000 REGÉNY CSARNOK. 000
000 000

Sorsjáték.

Regény.

Irt: Stella (Szöke Berta.)

87

Eddig nem is gondolt arra, hogy az a vele szemben oly szeretetre méltó asszonyka talán akkor szenved leginkább a féltékenységtől marcangolva midőn a legjobb mulat a férjével.

— Bánkiné tett már arra nézve megjegyzést Nagysád előtt? — kérde szorongva.

— Oh dehogy! Inkább a nyilvét harapná ketté, semmit csak sejtetni is engedjen efféle, hanem én ismerem őt és tudom hogy nem szívesen látja ezt a nagy barátságot.

— De hát mit tegyek? — tört ki a leány — hisz én, Isten látja lelkemet, nem akarnám a ő...

— Nem arról van szó, hanem...

— Kérüljem?

— Semmi esetre sem. Eszre venné és az rosszabb lenne. Most vizsga felé könnyű lesz őt távol tartani magától, ugy is sok dolgot adnak majd a gyermekek, és azután...

— Majd szavaltatni fogom őket valahányszor felkeres bennünket.

— Csak okosan kisasszony, nem szeretném, ha észre venné a dolgot, még azt hibetné, hogy ez a felesége egyenes kívánságára történik.

Márta gondolatokba mélyedve ment szobájába. Boszantotta a kis incidens, mert Bánki-val igen szívesen volt együtt, ő nélküle bizony végtelenül unalmasnak találja Précset. De végre belátta Méreiné szavainak igazságát. Könnyen a nő helyzetében képzelte magát. Ő nem akart elmenni a Láposi Ilka esküvőjére, nehogy látnia kelljen szíve ifjának Zerendinével együttlétét, nehogy át kelljen szenvednie a féltékenység szülte pokoli kinokat és a szegény asszonyka a napnak minden órájában átélte a féltés marcangoló fájdalmát. El kell tűrnie, hogy férje őt a szó szoros értelmében elhanyagolja, s egy leánnyal mulasson folyton, azt szorakoztassa, járjon apró kedvteléseit után, míg ő maga ott hon unatkozott. Igen elégedetlen volt ő magával e miatt s a véletlenül kezébe akadt sürgöny csak félig-meddig tudta gondolatait más irányba terelni. A kellemetlen esetet a díj elnyerése fölötti öröm sem volt képes feledtetni. Alig hogy tervezni kezdett a jövőről, a darab sikeréről, a dicsőségről, főnöke szavai újból fülebe csengtek, s a már szépen kifestett kép szétfoszlott. Nehezen várta az esti kilencz órát, midőn vissza vonulni szokott, aludni szeretett volna már, rossz hangulata reggelig talán elműlik.

Jó későre járt mikor felébredt, s alig készült el az öltözködéssel, Ilonka megint előtte állt egy sürgönyvel, Lápositól jött. «A sikerhez őszinte szerencse kívánataimat. Büszke vagyok önre.»

Mit ér mindez, sóhajtott a papirt zsebre dugva, ha... gondolatát nem merte befejezni, egy hang szólt meg bensejében, mely hálatlansággal vádolta. Igaz — mondta szomorúan — minden nem lehet együtt. Szerelem dicsőség, ... ha választásra kerülne a dolog, vajjon melyiket részesíteném előnyben? — kérde önmagától. A felelettel csakhamar tisztába jött. De összeszedte magát, örömlnie kellett legalább színelig nem szabad volt sejténie senkinek, hogy az ünnepelt írónő a sokak által irigyelt, sorskegyelt, örömmel oda adná a hideg dicsőséget, a szerelem édes melegeért...

Irt most sokat, nagyon sokat. Elbeszéléseinek édes-bus hangulata megkapó volt. Könnyvére most már könnyűszerrel kapott kiadót és a tiszteletdíj, mit a becses munkáért felajánlottak, szép összeget képviselt. A jövő esztendő külföldön töltöm, határozta el. A nagy világ, az új benyomások, az új környezet, talán feledtetik szívem sajnását.

Bánkiék eközben bekövetkezett az az öröndetes esemény amit már rég vártak. Hanem bizony az öröndetes esemény csakhamar szomorúvá vált. A fiatal mama életéért heteken át remegett az egész család, Bánki a legkésőbbbejövő helyzetben járt-kelt, beszélni sem lehetett vele. A hosszas betegség alatt gyöngédségének, igaz szerelmének annyit és oly meghatározó jelét adta, hogy az ifjú asszony pillanatig sem kételkedhetett férje állandó tántoríthatlan hűségében. Mércziné előtt szinte nevelésnek tűnt fel most Márta iránti gyanuja és a nevelőnővel finom bánásmódja, feledtetni igyekezett az alaptalan gyanu okozta kellemetlen érzést, rossz hangulatot, mely annak idején nem kerülte ki figyelmét.

A beteg csak igen lassan haladt a javulás felé s az orvosok határozott tanácsára, amint csak lehet fürdőbe, kell mennie. Most aztán megkezdődtek a tárgyalások, mert Bánki egyedül nem akarta ifjú nejét engedni, sokkal gyengébb, sokkal elkényeztetettebb az asszonyka, semhogy a távollét mindattól, amit és akit szeret, hasznára lehessen, ő meg nem kísérhette el, az őzem ez időtájtban a forgalom tetőpontját érte s őt nélkülözni teljes lehetetlenség.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Rétek gondozása. A legtöbb gazdaságban a rétekre kevés gond fordítottatik, mert nemcsak, hogy trágyázásban ritkán, de rendszer és okszerű ápolásban sem igen részesülnek. Helyén való ez olyan helyeken, ahol a rét áradásoknak kitett, tehát mélyebb fekvésű részein fekszik a gazdaságnak, ahol a természet maga gondoskodik a termésben elvont tápanyagok visszapótlásáról, s a lerakódó iszapban visszaadja bőséges mennyiségben mindazon tápanyagokat, amelyek a rét növényzetének buja fejlődéséhez szükségesek. Ellenben olyan helyeken, ahol ilyen könnyű szerrel nem lesz arról gondoskodva, bizony igen sokszor beáll azon állapot, hogy réteink termése egy mennyiségre, mint minőségre jelentékeny csökkenést mutat, mert a rét növényzete is a tápanyagok legnagyobb részét a talajtól veszi, s így azoknak hiányában a jobb fűfélék kivésznek s helyüket igénytelenebb, de egyszerű mint takarmány értékkel nem bíró gyomok foglalják el.

Igaz ugyan, hogy egy jó rét növényzetét jelentékeny mennyiségben pillangósvirágú növények alkotják, amelyek nitrogén szükségletüket a légkörből pótolják, de azért ezeknek is szükségük van más növényi tápanyagokra, mivel pedig a rét széna és sarju termése után származó trágya a szántóföldön lesz felhasználva, gondoskodni kell arról, hogy az ezekben elvitt növényi tápanyagok másként pótolgassanak.

Az a kérdés merül fel itten, hogy mely tápanyagok pótlására szorítkozzék a gazda a rétek trágyázása körül. Ha tekintetbe vesszük azt, hogy a rét termésében különösen sok káli és meszet vonunk ki annak talajából, akkor tisztán áll előttünk a feladat. Különösen azon esetben kell a káli pótlására főszólag tekintni, ha a rét talaja könnyebb homokos vagy tözezes terület, mert nehezebb minőségű talajokon annak hatása nem lesz olyan szembeötlő. Az istállótrágya alkalmazása a rétekre, mivel az a legfontosabb növényi tápanyagokat

együttesen tartalmazza, igen megfelelő, de ritka esetben van a gazda azon helyzeiben, hogy abból még a rétek is juttathasson; azt a fáradságot pedig kevés gazda veszi magának, hogy komposztot készítsen a rétek trágyázására, amely tulajdonképpen a rét legmegfelelőbb trágyája s ezért a rétek hiányzó tápanyagait legegyszerűbben az egyes műtrágyafélék alkalmazásával pótolhatjuk.

A káli-trágyák közül legcélszerűbb a 10—12%-os kaitnak, vagy a 40%-os káli-trágyák alkalmazása, mely utóbbi olcsóbb volt mellett még gazdaságos is. A többi káli-tartalmu trágyák nem tartalmazzák a káli olyan mennyiségben, hogy aránylag olcsóbbak lennének.

A káli-trágyák azonban csak abban az esetben tudnak érvényesülni, ha a talajban a többi tápanyagok is elegendő mennyiségben vannak jelen s azért különösen kötöttebb talajú ételeken — mivel ezek gyakran foszfor-savban is hiányt szenvednek — tanácsos a kálfoszfátrágya alkalmazása, a melyet sok helyen igen szép sikerrel alkalmaznak s melylyel nemcsak a termésmennyiség fokozódik, hanem a termés minősége is javul.

Határidők.

	Budapest, okt. 9.
Buza októberre	7.86
Buza áprilisra	7.88
Tengeri	6.26
Rozs okt.	6.80
Zab ápr.	5.90
Káposzta, repce, aug.	11.90

Értéktőzsdé

	Budapest, okt. 9.
Osztrák hitel	688.50
Magyar hitel	749.50
Allamvasut	694.—
Rimamurányi	488.—
Magyar jelzálog	535.25
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Hivatalos árfolyamok

	a budapesti áru- és értéktőzsdén 1908. okt. 9-án.
Magyar aranyjárdék 4%	118.80
Magyar koronajárdék	97.65

Magyar vasuti kölcsön aranyban 4/10	—
Magyarvasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	97.60
Italmérségi jog megváltási kötvény	—
Horváth szlavonföldtehermentési kötvény	97.10
Magyar nyerevény-sorsjegy-kölcsön	200.—
Tiszszabályozás és szegedi sorsjegyek-kölcsön	157.—
Osztrák járadék papirban	99.75
Magyar járadék papirban	100.25
Osztrák járadék aranyban	119.25
Osztrák korona járadék	99.75
Osztrák államsorsjegyek	152.—
Osztrák magyar bank részvény	15.75
Magyar hitelbankrészvény	746.75
Osztrák hitelintézet részvény	650.50
Páti vízi	19.03
29 frankos arany (Napoleon'dor)	117.25
Németbirodalmi márká	239.80
Londoni vista	95.07
20 márkás arany	23.47

Nagyváradai hetivásár.

Marha ártáblázat 1908. okt. 6-ról.

1 pár I-ső rendű jármos ökör	610—700 kor.
1 pár II-od rendű jármos ökör	520—600 k.
1 pár III-ad rendű jármos ökör	240—500 k.
1 drb fejős tehén	110—280 k.
1 drb vágó ökör	250 kgr. 160—320 k.
1 drb vágó tehén	150 kgr. 130—200 k.
1 drb veres borjú	26—52 k.
1 drb fél éves borjú	42—74 k.
1 drb két éves borjú	72—180 k.
1 drb hizott sertés	100 kgr.-ként 114—120 k.
1 pár fél éves sertés	36—50 k.
1 pár egy éves sertés	56—114 k.
1 pár két éves sertés	120—180 k.
1 drb igás ló	150—270 k.
1 pár ökörbőr	40—50 k.
1 pár tehénbőr	26—34 k.
1 pár borjubőr	10—20 k.
1 pár lóbőr	10—20 k.

SZERKESZTOI POSTA.

Ch. M. A tárczát közöljük; a másik, sajnos, nem vehető be.

A szerkesztőnőket feloldja:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Új gőzmosóda.

Van szerencsénk tisztelettel értesíteni a n. érdemű közönséget, hogy

Nagy-Váradon, Gilányi-sor 5—7. szám alatt kizárólag e célra épített telepünkön mechanikai gőzmosódát létesítettünk.

A gőzmosódát *f. hó 15-én d. e. 1/2 11 órakor* megnyitjuk. A megnyitásra Nagyvárad város n. érdemű közönségét, t. hölgyeit és urait és a tiszt urakat tisztelettel meghívjuk, a mikor az *Amerika, Anglia és Németországból* beszerzett, legújabb és legtekélyesebb, mosó, facsaró, keményítő, vasaló és gömbölyítő gépeket üzembemutatjuk.

Elvállalunk minden *női, férfi, gyermek fehérnemű, háziruha, csipke és diszholmi, női kelengyék* — felelősséget vállalva aziránt, hogy vegyi avagy marószereket nem használunk, hogy gépeink a ruhákat nem rongálják, hogy pontosan és gyorsan szolgáljuk megrendelőinket — mosását, vasalását el- és hazaszállítását.

Sürgős esetekben a d. e. 10 óráig átadott ruhákat még aznap haza szállítjuk.

Megrendelést **telephon (398.)** útján is elfogadunk és azonnal elszállítjuk a ruhákat.

Panaszkönyve, minden ruha elvitel és hazaszállításakor a t. megrendelőink rendelkezésére áll és minden nap elintéztést nyer.

Nőtlen és katonatiszt urak részére havonkénti általány összegben, mosás bérletet rendszeresítettünk.

Elszállítjuk, kimossuk, kivasaljuk és haza szállítjuk minden bérletnek, havonként 10 korona lefizelése ellenében, bármily minőségű és mennyiségű, tulajdonát képező és általa használt fehérneműt: u. m. *ing, gallér, kézelő, hálóing, alsónadrág, harisnya, zsebkendő, törülköző és fehér-mellény.* Ha a mosó bérlet egy ágy huza-tására is kiterjesztetik, ezen esetben a havi általány összeg 12 korona.

Katonatiszt urak részére, ágynemű nélkül, a havi általány összeg 7 korona, az ágyneművel együtt 10 korona.

Vállalatunkat a n. é. közönség jóindulatába és pártfogásába ajánlva

kiváló tisztelettel

A Nagyváradai vendéglősök, szállodások és kávéosok gőzmosóda és szikvizgyár részvénytársasága.

Mezey Sándor, Szt. László tér „Sas“-szálloda alatt.

Értesitem a n. érdemű uri és hölgyközönséget, hogy
uri, női divat, fehérnemű, gyermekruha s szövöttáru üzletemet megnyitottam.

Tekintve, hogy 14 éven át a főváros elsöranagu üzleteiben működve a legjobb összekötésekre tettem szert, n. b. vevőimnek csakis jó minőségű árut méltányos árban szolgálhatok.

Midőn raktáram és ujdonságaim szives megtekintését kérem, vagyok minden készséggel

Mezey Sándor,

Szt. László-tér „Sas“-szálloda alatt.

414

A „Weiner Allgemeine Medicinischen Zeitung“

czimű orvosi szaklapban olvasható:

Wilhelm Ferencz gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállító Neunkirchen, Alsó-Ausztria által feltalált Wilhelm-féle antiarthritis antireumatikus vértisztító tea, ez a gyorsan ismertté vált gyógyszer, illetékes nyilatkozat szerint is minden időben a vérnek minden beteges lerakódása ellen alapos gyógyszernek bizonyult minden korbéli és nembeli embernek. Az ezerféle gyógmód, melyet vele csuznál, reumánál, ideg-, izomés izületi bántalmaknál el lehet érni, biztosítják e szernek a nevezett bántalmak ellen való kitűnő gyógyszer híret. Ép így bőrkiütéseknél, némi betegségeknek, akár milyen régi és elhanyagolt bajok legyenek is ezek, miután ez a szer belső használatnál az egész szervezet megtisztítja. Hämorrhoidális betegségek és székrekedés, májbajok és sárgaság ellen valódi kincsét ér ez a tea, csak valódi legyen a tea és nem szabad az utánzat által megtévesztelnünk magunkat, mert ily esetben eredmény nélkül adjuk ki a pénzt. Az igazi, orvosi előírás után készült Wilhelm-féle antiarthritis antireumatikus vértisztító tea használati utasítással együtt a feltalálótól **Wilhelm Ferencz** gyógyszerész cs. és kir. udvari szállító Neunkirchen, vagy fiókjaitól rendelhető meg.

348

A várad-velencei volt Weinberger-féle gyárhelyiségben

2 magtár

azonnal bérbevehető.

Értekezhetni lehet a Nagyváradi Takarékpénztárnál. 307.

Kiadó lakás.

A Kossuth-utcai Mezey-féle házban egy II. emeleti 6 szoba és mellékhelyiségekből álló lakás f. évi november hó 1-től kiadó. 417

Gyomorbajosok figyelmébe!

Mindazok, kik hűlés, gyomormegterhelés, igen meleg vagy igen hideg és rossz, vagy nehezen emészthető eledelék, úgy rendetlen életmód által

gyomorhülés, gyomorgörcs, gyomorhaj, nehéz emésztés, elnyálkásodás

bajokban szenvednek, ajánljuk az alábbi, igen jó és hathatós szert, mely már évek óta használatban van. Ez a híres

vértisztító és emésztést elősegítő

Ullrich Hubert-féle növény-bor.

Ezen növény-bor kitűnő gyógyhatású növényekből és jó borból van készítve, erősíti és eleveníti az embernek az egész emésztő szervezetét anélkül, hogy hajtószert lenne. A növény-bor tisztítja a vért minden rossz és betegséget okozó elemektől és elősegíti az új vér képzését.

A növény-bor idejekoráni használata által a gyomorbajokat még csirájukban elfojtja. Ezen szer az összes ilyen fajta szerek felett áll. Fejfájás, felbőfőzés, gyomorégés, szélszorulás, émelygés, hányás, mely idült gyomorfájásoknál nagy mértékben lépnek fel, ezen szer egy-szeri használata után megszűnnek.

Székszorulás és annak kellemetlen következményei, u. m.: **szorongatás, bél-görcsök, szívdobogás, álmatlanság,** továbbá **vértódulás** a májban, lépben és aranyér bántalmak ezen kitűnő gyógyhatású növény-bor használata által gyorsan és fájdalom nélkül megszűnnek.

E növény-bor megakadályozza az emészthetlenséget, előmozdítja az emésztési képességet és eltávolít könnyen székelés által minden rossz anyagot a gyomor- és belekből.

A sápadt, sovány kinézés, vérszegénység, gyengeség rendszerint rossz emésztés következménye hiányos vérképzés és a májbeteg állapotából ered. Teljes étvágytalanság, álmatlan éjék, idegfejszítések, lehangoltságok, álmatlanságok, főfájások a betegeket sokszor leverik.

A növény-bor a gyenge életerőnek új elemet ad. A növény-bor emeli az étvágyat, növeli az emésztést és táplálkozást, új erőt és életet ad.

Számtalan elismerő- és köszönő-levelek adnak erről bizonyosságot.

Ezen növény-bor kapható üvegekben 3 és 4 koronáért Nagyvárad, Püspöki, Csatár, Bihar, Körös-Tarján, Bereg-Böszörmény, Mező-Keresztes, Komádi, Zsadány, Marcziháza, Nagy-Szalonta, Tenke, Rossia, Rév, Szilágy-Somlyó, Kémer, Margitta, Székelyhid, Szalárd, Bihar-Dioszeg, Nagy-Léta, Pocsaj, Kiss-Marja, Konyár, Hosszu-Pályi, Derecske, Berettyó-Ujfalu, Zsáka, Csökmő, Szeghalom, Vésztő, Okány, Sarkad, Kötgyán, Gyula, Dobo, Békés, Békés-Csaba stb. stb. — Kapható még Ausztria és Magyarország összes nagyobb és kisebb városok összes gyógyszer-táraiban.

Továbbá a gyógyszertárak Nagyváradon küldenek 3 és több üveggel ezen növény-borból Ausztria és Magyarország összes helységeibe **eredeti árakon.** 34

Utánzásoktól őrizkedni!!

Tessék mindig az „Ullrich Hubert-féle növény-bort“ kérni.

Hirdetések felvételnek
 a legjutányosabb árban e lap
 kiadóhivatalában.